

ardnjava Nemcev zoper Slovence) niso pustili niti ne slovenskih govorov v cerkvi razen beguncem. Velike sitnosti so imeli prireditelji slovenskih zabav, in v zadnjem času se je cel Gradec pohujševal, ker so nekatere stranke dobile po pomoči kavine karte z dvojnim, torej tudi s slovenskim besedilom. Groza!

Nemci nas torej ne marajo, a da bi bili Nemci za-se in mi za-se, to se pravi, da bi mi Jugoslovani imeli avtonomijo, tega pa tudi nečemo. Toda vsak treznomislec človek mora spoznati, da tako ne more več iti dalje. Razmere med nami in Nemci se morajo izpremeniti. Ni mogoče, da bi nas po vojski še dalje izživala ptujska mestna družba s svojim Ornikom, Linhartom, Slavičem itd. Ni mogoče, da bi Südmarcha in Schulverein še dalje ogrožala naš narodni obstoj! Mi sicer nečemo nobenega, pa prav nobenega nemškega otroka, a tudi niti en slovenski otrok se ne sme izgubiti v nemških solah. Kar spada k vaši kulturi, to imejte, Nemci, le sami. Kar pa je naše, to mora tudi ostati naše. Tudi tega nečemo Slovenci, da bi nas po vojski še dalje sekiralo nemško uradništvo. To je izključeno. Raznih obubožanih nam sovražnih grofov, baronov, vitezov, „plemenitih von“ in „kurzovcev“ je naše dobro ljudstvo do grla sito. Naš kruh jedo, a z nami nečemo čutiti, zato naj grejo tja, kamor spadajo.

Slovenci hočemo po vojski imeti mir tudi s svojimi sosedi. To pa je mogoče samo s tem, če dobi naš narod avtonomijo. To je vsakemu jasno, zato se domo zavzemali in borili za avtonomijo tako dolgo, da jo dobimo. Pisec teh vrst biva med ljudstvom in vsak dan občuje z ljudstvom, zato ve, kako naš narod hrepeni po tistem času, ko bo prost nam nasprotnih, nadutih uradnikov! Zato je ljudstvo neizmerno navdušeno za samoupravo. In na Slovenskem ni več mogoč narodnjak, ki bi bil proti avtonomiji. Enako navdušeni so naši vojaki po frontah. Njih narodni ponos se je visoko povzdignil. Pred par dnevi mi je pisal eden med drugim te-le besede: „Upam na boljše čase za Slovence in sploh za Jugoslovane. Dovolj časa je bil naš narod v suženjstvu in pod nadlodo tujih narodov. Toda vojna nas je prebudila. Bog daj, da bi minili kruti vojni časi in bi mi Slovenci živeli v naši mili avtonomni domovini pod vladoblagaja cesarja Karla!“ Nemci, čujte besede našega vojaka: „vojna nas je prebudila!“ Da, vojna je nas prebudila, vojna je silno povzdignila narodno zavest; naši vrli sinovi se v tej vojni izvrstno borijo in kot plačilo za zvestobo hočemo in moramo mi imeti narodno avtonomijo.

Kdo je v službi nasprotnikom?

Razmere pred in med vojsko, ko so se naši narodni nasprotniki kakor stekli vrgli na slovensko ljudstvo ter mučili in zapirali njegove najboljše sinove, blatili ga in obrekovali, kratili mu vsako naj-nostavnejšo pravico ter grozili s še hujšimi nasilji, so našim voditeljem in ljudstvu samemu odprle oči. Nedvomno so te razmere pokazale, da je sedanji položaj našega naroda nevdržljiv, da mu je v njem nemogoč razvoj in obstoj, da nima od Nemcev in od vlade, ki je popolnoma zaslužena najstrastnejšim nemškim hujšakom in nestrpnostem, nobene pravice

inske vjetnike, pa smo gladili one gospode s tolažbo: Naj potrpijo, ker hodijo tudi Rusi po dveh in imajo oči! Predstojniki so si razlagali naše izgovore na drugo plat: da mi ne patroliramo, ampak čepimo mirno v svojih postojankah, ne meneč se za roparstvo kradljivca Rusa. Zapovedali so majorju, da mora poslati v vas za celo noč najzanesljivejšega o-hcirja s 60 možmi, da stražijo in pretaknejo celo selo. Major je poveril to težavno in nevarno nalogo seve — meni!

Sem si odbral 60 mož, same udane Slovence, ki so mi sledili prostovoljno in bili veseli, da so budo v vasi skozi noč vsaj do dobra ogreli. Vzel sem s seboj tudi nekaj raket, katere sem hotel spustiti v zrak, če bi nas Rusi slučajno napadli, da mi prihitijo pomoč od naše strani.

V zimsko večernem mraku smo se podali na to pot. Vas leži v dolini tako blizu, da bi doklical iz hriba v njo prav lahko. Mi smo pa rili in razmetavali sneg 2½ ure, predno smo dosegli prve hiše. 40 mož je zasedlo obzidje krog cerkve, katere je bilo še najbolj pripravno za obrambo; z 20 vojakov sem se pa podal po vasi, da bi iztikal za Rusi. Vse do zadnje bajte smo pretaknili; niti eden Moskal se ni potikal tedaj po vasi.

Po končani patrolji sem se vrnil v župnišče k že omenjeni župnikovi družini, kjer se me nad vse gostoljubno sprejeli. Gospa mi je pravila, da se je mudil pred dobre pol ure pri njih z močno patroljo ruski praporščak, ki je pa popihal, kakor hitre se mu javili vojaki naš prihod.

Nato smo se prepatrolirali vsake druge ure celo vas brez najmanjšega uspeha. Mene je lomila nevolja, ker se nismo srečali z nobenim Rusom; vojaki so bili zadovoljni, ker so dobili po bajtah dobrega krompirja in so se pogreli.

Ob 7. uri zjutraj smo se podali na mučen pe-
rat. Hopseli smo do naših postojank neovirane in
zametene od sovražnika. Prvi od naših častnikov, ki

pričakovati, saj niti tega, kar nam temeljne postav
naše države jamčijo pravice, neče dati. Se črv v pra-
lu, vsaka stvar božja ima svoje pravice, za nas pa
jih ne bi bilo? Vsaka stvar brani svoje življenje,
svoj obstoj, in mi, naš slovenski narod tega ne bi
smel? Zvesto je dajal naš narod državi vse, kar ji
je dolžan in še več, ali nima zato tudi on kake pra-
vice v njej, ali nima on od države ničesar tirjati?!
Da bi se mogel svobodno razvijati v avstrijski drža-
vi, da bi mogel si pripraviti boljšo bodočnost, da bi
nehali vedni boji z Nemci in Madžari za obstoj, da
bi torej prišli mirnejši časi brez narodnih bojev, za-
to so naši zastopniki dne 30. junija 1917 ob otvoritvi
državnega zbora izjavili, da je naša poglavitna za-
hteva: Slovensko-hrvatski narod naj se združi v eno
državno skupino, katere vladar bodi naš cesar Ka-
rel I. Svojo srečo išče ta narod pod žezlom habsbur-
ških vladarjev, a ne kot hlapec drugih, slučajno ve-
čjih narodov, ampak kot enakoveren brat drugih
avstrijskih narodov. Svoje domače razmere, svoje ura-
de in Sole, svoje gospodarstvo hoče sam voditi in
upravljati. To je nekaj tako naravnega in pravičnega,
da se le nespamet in hudobna volja mora nad
tem spodtikati. Kar je osebna svoboda za posamez-
nega človeka, to je narodna svoboda za celi narod.
Odpravljen je suženjski stan med ljudmi, naj ne bo
tudi brezpravnih, zaslužjenih narodov, naj se tudi
narodom podeli možnost za svobodni razvoj.

Ker pa nasprotniki stvarnih ugovorov zoper z-
družitev vseh po raznih deželah razkosanih delov
našega naroda nimajo in seveda ne morejo imeti, za-
to pa prihajajo po svoji stari navadi s sumničeni,
podtikanji in obrekovanji. Ker nasprotniki Nemčije,
Francozi in Angleži, pravijo, da zahtevajo, naj se
tudi malim narodom da svoboda, samoodločitev, tr-
dijo naši ljubi nemškutarji, da smo mi v službi na-
ših sovražnikov, Francozov in Angležev. Če ti kaj
pametnega in pravičnega zahtevajo, ali je potem
v njihovi službi, če tudi to zahteva, ker je tako prav
in pametno? Če bi sovražniki rekli: sneg je bel, ali
je v njihovi službi, kdor bi tudi isto trdil? Potem je
pa tudi v angleški službi nemški cesar Viljem, ki je
o veliki noči letos naznanil, da hoče, da se nemška,
pruska ustava demokratizira, ljudstvu da več pra-
vie in večji upliv na vladu kot dosedajna ententa.
Francozi in Angleži zahtevajo isto! G. Linhart od
„Stajersa“, primi na prihodnjem zborovanju Viljema
pruskega za ušesa, ker je — po čudni zahtevi svoje
pameti — v službi svojih največjih sovražnikov, saj
zahteva, hoče isto kot oni. V isti službi sovražnikov
je potem tudi večina nemškega državnega zbora, ki
zahteva, naj se ustava v Nemčiji spremeni tako, da
bodo ljudstvo imelo v javnih zadevah moč in upliv.
Ravno ista pa je zahteva sovražnikov. V angleški
službi je potem tudi naš cesar, ker hoče dati ljudstvu
več pravice in narodom enakopravnost, kar hočejo tu-
di sovražniki, da se zgodi. V angleški službi je po-
tem tudi naša vlada, ker zahteva, da mora — ne la-
stni narodi, ampak — Albanija postati samostojna,
ljudstvu albanskemu se mora dati svoboda in prost
razvoj. In mi ne zahtevamo ničesar drugega, kakor
zahteva naša vlada za Albanijo, razun da hočemo
biti v Avstriji in pod habsburškim vladarjem. Kar
hoče naša vlada priporiti z velikimi žrtvami tujemu,
divjemu narodu brez enotnega jezika in brez kultu-
re, to vendar gre po vsej pravici tudi nam. V službi
sovražnikov so tisti Nemci in njih podrepaniki, ki ho-
čejo obdržati krivične razmere v Avstriji, ki hočejo

nas je srečal, je bil nadporočnik, bataljonski adju-
tant. Radovedno me je vprašal: Kako se nam je go-
dilo? Pa sem ga potegnil, češ: Da so nas Rusi po-
tipali in izgubil sem štiri mrtve. Klali in streljali
smo se, da groza in strah! Nadporočnik je še me-
nil, zakaj nisem spustil raket, ker bi mi bila prišla
na pomoč kar cela kompanija. Smehoma sem mu še
razložil, da so mi padle rakete v sneg, se zmoc-
čile in se niso hotele užgati. Nato sva se ločila, on
k bataljonu, jaz k polkovnemu Stabu.

Doma sem pa povečal vse pe resnici, da nismo
videli, ne vjeli prav ničesar. Črna kuga! Ta blebe-
tavi nadporočnik je raztrebil moje povest v strašnih
slikah svojem majorju, ki je na mestu telefoniral to
moje izmišljene junašve gospodu brigadirju, moje-
mu dobremu prijatelju — Haussteinu.

Seveda je prejel general tudi od regimenta re-
snično poročilo o ničevem pohodu. Gospod pri bri-
gadi je primerjal obe poročili in hajt z menoj na
raport! Saperlot! Grelo me je, ko sem korecal pred
samega generala, ki me je že pestil in mrevaril dva-
krat. Prepričan ter uverjen sem bil, da tokrat se ne
izmuznem brez kazni.

Govoril sem pri raportu po resnici brez izgo-
vora in kake olepšave. Rohnel je gospod v mene po
linitersko in me zmerjal za blebetavo baburo, ki ne
zasluži naslova: vojni kurat. Tako je kričal in bes-
nel, da je v jezi pozabil me kaznovati. Proti koncu
te nezabne generalske pridige, kateri bi imela kot
pečat slediti ostra kazen, so poklicali generala k te-
lefonu. Oh, kako sem se oddahnil, ke je stopil gos-
pod v drugo sobo; jaz pa smuk skozi drugi dur na
— preste ...

Dospel v domačo kolibo, me je že čakal tana-
kaj major od bataljona, ki je bil telefoniral moje la-
komiselno izmišljotino brigadi. Zehtal in pral me je
že ta, ne po bratsko, ampak prav na ostro, pred-
stojniško ubrano.

slabejše tlačiti, jim vzeti jezik na zemlji, kar je zo-
per božje, naravne in državne postav. Dokler bodo
Nemci in Madžari take krivične razmere hoteli ohrani-
ti v Avstriji, tako dolgo bodo se sovražniki hoteli
vmešavati v naše avstrijske razmere, tako dolgo je
otežkočeno deło za mir. Če pa bodo avstrijski narodi
dobili pravice, ki jim grejo, če bodo svobodni in jim
bo omogočen vsestranski razvoj, in močnejši narodi
ne bodo manjših in slabejših stiskali, potem sovraž-
niki ne bodo imeli povoda, se v naše razmere vti-
kati, ugled Avstrije se bo vzdignil, njeni narodi ji bo-
do udani in zvesti, ker jim ni več mačeha, ampak
mati, ki ljubi vse svoje otroke enako, njena moč bo
rastla, spoštovana in upoštevana bo v krogu svetov-
nih držav. Če torej zahtevamo svobodo za svoj na-
rod, ni to zahteva, ki je koristna samo za naš narod,
ampak je tudi v korist Avstrije, v korist stalnemu
miru med narodi in državami. Če bodo narodi v Av-
striji svobodni in zadovoljni, bodo na Avstriji imeli
celi svet vzgled, da je — kakor je zapisano nad vho-
dom v cesarski grad na Dunaju — pravičnost temelj
državam. Naša zahteva ni torej v službi sovražnikov,
ampak v službi Avstrije in pravičnosti.

Naše žrtve za domovino.

Dne 2. julija smo z vojaško častno četo poko-
pali 20letnega fanta Franca Jurjoviča iz Parič-
njaka pri Kapeli blizu Radgone. Umrli je bil
zavezen katoliško-narodni Slovenec. Lahka mu naj
bo domača slovenska zemljica!

Dne 7. avgusta je Zemljičeva obitelj v Sko-
rišnjaku pri Leskovcu dobila poročilo, da
je sin, oziroma brat, dne 28. julija ob ¼12. uri pono-
či na rumunski fronti, na sedmograških hribih, po-
ložil svoje mlado, nadebudo življenje na oltar lju-
be domovine. Sovražna granata mu je predrila nje-
govo mlado dobro srce. Izdihnil je z vsklikom „Je-
zus.“ Bridka izguba za vse. Saj je bil ponos in upa-
nje dobrih staršev, ud Marijine družbe, Bralnega
društva, kjer je tudi v igrah nastopil. Ljubi Bog ga
je vzel k sebi, da bi mu prihranil nadaljno trpljen-
je. Tako pa, Jože, spavaj sladko v tuji zemlji! Če-
prav Ti ne bo ljubeča roka sadila rožice na prezgod-
nji grob, čeprav ga ne bodo močile solze ljubečih
src, ga bo vendar kinčala zelena kavorika. Rojen si
bil v slovenski zeleni Stajerski, sedaj počivaš pa na
visokih zelenih ogrskih gorah.

Nepričakovano hudo udarec je zadel soprogo-
krojaškega mojstra Ano Petek v Vodranci pri
Sv. Bollenku na Kogu. Padel ji je dne 2. t.
m. njen mož, star 45 let. Bil je zelo priljubljen pri
svojih domačih, kajti bil je dober in skrben gos-
podar in priden krojaški mojster. Zapušča ženo s peti-
mi nepreskrbljenimi otroki. Stotniški poveljnik je po-
slal vdovi ljubeznivo pismo, v katerem hvali padle-
ga kot vrliga slovenskega junaka. Poslal ji je zae-
sek 210 K, katere so zbrali častniki in tovariši pad-
lega.

Od strupenega plina zadet je padel dne 13. ma-
ja t. l. junaške smrti za cesarja in domovino na ita-
lijanskem bojišču v najlepši mladeniški dobi 20 let
posestniški sin Gregor Konečnik iz Smihela nad
Mozirjem. Bil je blagega in miroljubnega zna-
čaja. Bil je izobražen mladenič. Njegovo veselje je
bilo čitati dobre knjige in časnike.

Komaj me je izpustil ta, je lopnil po meni z u-
korom naš major, poveljnik regimenta.

Tri jezične kolajne so mi obesili en dan, ker
sem gazil kot volk po snegu, bedel celo noč in pa-
truliral vestno, da bi mi ne bila ušla niti miš. Dob-
ro, da sem bolj lahkomišelnost odpušljivega sreča, si-
cer bi bil utonil v zamerljivosti vsled treh predstoj-
niških batin. Oduševam gospodom, da me le zapri-
niso. One nepremišljene farbarije pa se pozneje ni-
sem kesal, ker je rodila ta hvalevredni sad, da me
niso več podili v sneg, v noč na patrolje lovit ro-
pavskih Rusov.

Za dva dni po tem dogodku so zapovedali vi-
šji gospodje, da mora drug, bolj resnicoljuben čast-
nik s patroljo pri belem dnevu v selo. Opaziti je bi-
lo, da so si izkopali Rusi iz postojank do prve hiše
v selu predor pod snegom. Ta hiša je bila pozidana
nekaj korakov izven vasi bolj na samem. Kakih 80
Rusov se je prikradlo po sneženem predoru v hišo.
Naš nadporočnik je udri za njimi, da jih obkolji in
zajame v samo nastavljeni pasti. Res, posrečilo se
mu je, da je dospel neopažen do hiše. Stojč skoraj
na cilju, da ujame celo tolpo reparjev, je napravil v
neprevidnosti napako, ki je imela strašne posledice.
Mesto da bi hišo obkolil in pozval sovražnika k pre-
daji, se je podal s patroljo v hišo. V trenutku, ko so
stopili naši v vežo, se je priklatil po predoru s hri-
ba močan sovražen oddelek, ki se je ovil bliskoma o-
krog hiše.

Vnel se je sedaj srdit boj, klanje in zaorilo je
vpitje kot nekoč pri Grodeku. Rusi in mi smo se pa
vsuli radovedno na postojanke, da si ogledamo izid
tega izvanredno čudnega spopada. Strela so sikali
iz in v hišo, udrihanje s puškinimi kopiti in krik bo-
rečih ter umirajočih je odmeval daleč na okrog. Ru-
si, ki so bili v hiši, se niso predali, pa tudi naši ne.
Sovražnik, ki je obkoljeval hišo, je streljal pri oknu,
po hiši pa so se zbačali ter pehali naši in Rusi z
bajonetmi.

[Nato pridi]

Na tirolskem bojišču je žrtvoval svoje življenje za cesarja in domovino 45letni posestnik Karel Koser iz Zlatolič pri St. Janžu na Dravskem polju. Zapustil je žalo jočo ženo in 6 otrok, od katerih najmlajšega še niti videl ni. Bil je vnet Slovenec in zvest narodnik »Slov. Gospodarja«.

V bolnišnici v Tridentu je umrl črnovojniak Martin Dobrauc v 24. letu svoje starosti. Posebno ga bo pogrešalo slovensko rudarsko društvo sv. Barbare v Gladbeku v Porenju, kjer je bil že od ustanovitve. Bil je vreden in izpolnjeval svojih verskih, društvenih in na rodni dolžnosti, pravi cvet in dika slovenske mladine.

Z ruskega bojišča se nam piše: Svoje mlado življenje je dal za domovino 21letni Franc Viltušnik, doma iz Ruš nad Mariborom. Služil je pri dragonskem polku št. 5. Zadet od ročne granate, je vzdihnil v par minutah svojo mlado dušo. Odlikovan je bil s srebrno in brozasto kolajno. To naznanjajo njegovim znancom tovariš, ki sta bila navzoča njegovi nesreči: Anton Rihter, doma iz Dobrne pri Celju in Anton Lešnik od Sv. Janža na Drav. polju.

O miru.

Na papeževo mirovno pismo, katero je, kot smo že poročali, razposlal vsem vojskujočim se državam ter tudi takim državam, ki niso zapletene v sedanjo vojno, so dosedaj izmed vseh držav kot prve odgovorile Združene države Severne Amerike. Odgovor predsednika Združenih držav Vilzona na papeževo mirovno pismo je bil dne 30. avgusta izročen papeževemu državnemu tajniku v Rimu kardinalu Gaspariju.

Vilzon, čeprav ni katoličan, ampak je anglikanske vere, je odgovoril sv. Očetu v zelo uljudni in spoštljivi obliki. Uvodoma pravi: Vsako srce, ki ga ta strašna vojna ni zaslepila in zakrnila, mora ganiti gniljiv poziv Njegove Svetosti papeža, kakor tudi dostojanstvo in moč človekoljubnih in plemenitih nagibov Njegove Svetosti. Nujno je želeli, da krenemo na pot miru, toda samo na tako pot, ki nas privede do trajnega miru. Ne želimo le, da preneha boj, marveč si želimo varnega in trajnega miru ter da se sedanji boj na življenje in smrt ne sme še kdaj ponoviti.

Vilzon pravi nadalje, da je smoter sedaj vojske ta, da se osvobodijo vsi narodi sveta od silovite nemške vojaške sile, ki jim grozi in ki namerava gospodariti celemu svetu. Ta velesila pa ni morda nemško ljudstvo kot tako, ampak neusmiljena vladarica nemškega ljudstva in gre se sedaj za to, da zgodovina ostalega sveta neha biti odvisna od te sile.

Amerika je od cesarske nemške vlade prejela neznesne krivice, vendar ne želi zadoščenja od nemškega naroda kot takega, ampak od tistih, ki ga narodov in ne na pravicah vlad, naj si pa bodo ti narodi veliki ali majhni, slabi ali močni, ta mir mora sloneti na enaki pravici, na svobodi, varnosti in samovladu.

Amerika ne išče v tej vojski nobenega dobička, toda zadoščenje mora dobiti krivica, ki se je zgodila v tej vojski po besni sili nemške vlade. Besed, katere so dosedaj izpregovorili dosedanjí gospodarji Nemčije, ne moremo smatrati za jamstvo za karkoli, kar naj bo trajno, ako teh besed ne podpre najkrepkejši dokaz volje in namenov nemškega naroda. Počakati moramo torej nekaj novih dokazov o namenih velikih narodov osrednjih velesil. Dal Bog, da bi prišli ti dokazi prav kmalu, da se na ta način zopet ponovi zaupanje vseh narodov in se vrne mir na podlagi sklenjenih mirovnih pogodb.

Vilzonov odgovor je pred vsem namenjen Nemčiji, kajti Avstrije niti z besedico ne omenja, čemur se ni čuditi, ker Amerika se nahaja samo z Nemčijo v vojnem stanju, ne pa tudi z Avstrijo. Bistvo tega Vilzonovega odgovora je, da bi Amerika sklepala mir samo z demokratizirano Nemčijo nekako po ruskem vzoru: Nemški narod bi moral najpoprej odstaviti svojega cesarja in svojo sedanjo vladu, potem bi se šele mogla pričeti mirovna pogajanja.

Strma je bila sicer pot, katere se je oprijel sv. Oče, da bi prišel korak bližje do miru, toda bila je uspešna, kajti odgovor, ki ga je prejel od Vilzona, odpira nova pota, odpira nove izhode za nadaljnja mirovna pogajanja, kajti že se sliši, da pripravlja sv. Oče novo pismo na predsednika Vilzona. Dal Bog, da se sv. Očetu posreči doseči to, česar si želi celi svet, zlasti naš v tej vojski najhujše prizadevanje slovenski narod: Priti do zaželenega miru.

Italijansko bojišče.

Srditost ednajste soške bitke je nekoliko ponehala. Lahko si razbili svoje glave na obrambnih skalah slavne Borojevičeve armade. Celo italijanski

listi pišejo, da je Kadornova armada v času od 16. avgusta do 1. septembra izgubila na primorski fronti nad 150.000 mož mrtvih in ranjenih, vjeli pa smo približno 20.000 Lahov. Nekaj uspehov so dosegli Lahi samo na planoti Bajnsica—Sv. Duh, kjer so od Soče v smeri proti vzhodu prodrli kljub ogromni sili v 14 dneh samo za 5 do 10 km. Na ostali fronti do morja so sovražni uspehi naravnost malenkostni. — Proti Trstu sovražnik ne more prodreti, dasiravno ima samo proti Grmadi naperjenih nad 3000 topov. Sedaj se vrši silna borba za goro Sv. Gabrijela (južnovzhodno od Sv. Gore). Občudovanja vredno je junaštvo in vstrajnost Borojevičevih junakov, ki držijo to velevažno postojanko kljub pekelskemu sovražnemu ognju in ogromnim navalom. Bitka se še nadaljuje. Naša fronta na Primorskem teče sedaj od severa proti jugu, približno tako-le: gora Rombol, Bovec, Kobarič, Mrzli Vrh, Tolmin, Podlesce, Madoni, Britof, Sv. Gabrijel, Sv. Peter, Vrtojba, Bilje, Fajtov hrib, Kostanjevica, Stara Lokva, Brestovica, Medgorje, Sv. Ivan, Adrija.

Nadaljevanje ali konec ofenzive?

Mnenja so različna. V tem trenutku čitamo v kakem razmotrivanju o položaju na bojišču, da bitka še ni dospela do svojega viška, da je pričakovati še velikega borenja še na Banjski planoti in pri Gorici, ogromnega pa pri Grmadi, kajti Italijani to pot niso pripravljali odnehati prej, nego dosežejo svoj cilj — ali pa popolnoma poražijo. Oni govorijo seveda samo o dosegi svojega cilja, pojma poraza ne poznajo. Nato čitamo v vojnoporočevalskem razmotrivanju, da so znamenja tu, ki kažejo pojemanje laške napadalne sile in da se soška bitka bliža svojemu koncu. Vojaški sotrudiški lista „Nieuwe Courant“ pa sodi celo, da je enajsto soško bitko že smatrati za izjalovljeno za Italijane. Boji za posest Banjske visoke planote imajo še samo ta namen, da bi Italijani obšli obrambno našo fronto na Krasu, ker so se vsi poprejšnji napadi na to našo postojanko izjalovili, ne da bi se Italijani le količkaj približali svojemu cilju.

Kadorna bi si rad odprl pot v Ljubljano.

Nek švicarski polkovnik je pisal dne 29. avgusta: Zasedba Sv. Gore je bolj reč poljudnosti, kakor pa vojaške važnosti. Prebili Italijani Borojevičeve bojne črte niso. Kadorna bi bil gotovo zadovoljen, če bi se bil Borojevič umaknil proti Ljubljani. Politični Kadornov smoter se zove sicer Trst, a vojaško zasleduje Kadorna bolj namen, da bi si bil odprl pot v Ljubljano, a italijanska armada stoji šele na pragu bojev za pot v Ljubljano.

Na Grmadi.

(Poročilo z Grmade.)

Sicer slišimo malo, ali čutimo zato toliko več! Potresi in našim zavetju spreletavajo celo moje telo, vse živčevje, na koncu prstov, v zobeh in laseh povzročajo trepet ti strašni udarci. Neka puška se je sprožila sama od sebe, ure v žepih zastanejo, skledica je padla sama z mize, t. j. s starega zaboja za pomaranče, iz skalne stene se ločujejo plasti, jedna naših petrolejk je padla na tla. Čas menaže: konzerve in kameniti prepečenec in vsebina steklenic iz aluminija. Roka, ki nese grizljive k ustom, trepeče v pekelskem tempu sovražnega bobnečega ognja. — Popoldne ugasneta dve luči. Goriva je še, ali zraka ni. Nekega moža, ko je vstal, primejo slabosti vsled plina, ki je vdrl do nas. Prezračevalne naprave pa nam prinašajo le še prhlj in dim v kaverno, zato jih zapremo. Zrak je vedno slabši. Vročina narašča, vsi se potimo. Vrgli smo bluze s sebe, z nagim gorenjim telesom se naslanjajo kakor kurjači na ladji. Oči jim migljajo, suhe ustnice govorijo nerazločne besede. Le ven nas naj puste! To je želja njih, ki so v kavernskih luknjah, posutih z elektriciteto. Med tem si pa je priborila sovražna infanterija pot do sem. Videli sem italijanske vojake, ki so v rlo prodirali skozi ovire in razvaline naših postojank, ko pa se je pred njimi pojavil obraz branitelja, došlega iz kavern, so hoteli kar pobegniti strahu in groze...

Solnce je temnelo od smodnikovnega dima...

(Piše Stefan Falež iz Slivnice pri Mariboru.)

Kakor strašna nevihta je prihrumel dne 18. avgusta z italijanske strani sovražni naval kot začetek 11. ofenzive. Preplašeno so zbežale ptičke, ki se še drugače semtertja katera oglasi. Vse je zbežalo v svoja krita. Težke granate iz mnogoštevilnih topov armije, kakor da hoče nastati sodni dan. Več ali manj močna kritja za moštvo se rušijo pod premočjo izvanredno težkih granat. Smrt ima svojo bogato žetev. Gore so se tresle, po dolinah se je vzdigoval gost, črn dim in solnce je temnelo pred zagrinjalom črnega smodnikovnega dima. Slovenski vojak pa vstraja v tem groznem položaju ter nestrno pričakuje, da se navali na nas val sovražne pehote, v katerem posebno naše strojne puške igrajo svojo ulogo dobro. Da pa bodo naši bralci „Slovenskega Gospodarja“ vedeli, da še nas polentar ni pojužinal, vam vsem pošiljamo prav prisrčne pozdrave vsi Slovenci od III.-47. stotnije strojnih pušk. (Sledi nad 30 podpisov.)

Negotova bodočnost ob Soči.

Italijanski ministrski predsednik Boselli je odločil odposlanstvo socialističnih poslancev, ki zahtevajo konec vojske in ki hočejo, da se skliče takoj parlament, da je še časa za sklicanje en mesec ali še več, vojno pa bo Italija nadaljevala sporazumno z zavezniki, da doseže mir, kakor hitro bo mir mogoč po narodni pravici (?) in vojni ciljih. Ako italijanska armada tudi znova opeša, bo brezdvomno pripravljena čez čas na zopetno ofenzivo. — Da se naše armadno vodstvo pripravlja in opremja primereno po sovražnikovih prizadevanjih, je gotovo in vzbuja brezdvomno Kadorna velike skrbi. Negotova je bodočnost ob Soči.

Na drugih bojiščih.

Najvažnejši dogodki na ruskem bojišču je najnovejše Hindenburgovo prodiranje na severnem krilu pri Rigi. Nemške čete so dne 2. septembra južnovzhodno od Rige nenadoma prekoračile veliko reko Dvino in so nato naglo prodirale od južne in južnovzhodne strani proti Rigi, ki se je dne 2. septembra udala Nemcem. Hindenburgova armada se je polastila v Rigi nad 150 ruskih topov ter ogromnih zalog vojnega gradiva in živil. Riga je za Petrograd in Odeso najvažnejše rusko trgovsko mesto in šteje približno 500.000 prebivalcev. Riga je velike važnosti vsled svoje izborne lege, železniških križišč in velikega dobrozavarovanega morskega zaliva. Od Rige v Petrograd, kamor baje hoče Hindenburg prodirati, je še dolga pot — 500 km. Nemške čete stojijo tudi pred važno rusko trdnjavo Dünabunde (ob izlivu Dvine v morsk zaliv pri Rigi). — Položaj v Galiciji in Bukovini je za nas ugoden. Vzhodno od Černovic smo zavzeli zopet več ruskih postojank.

Na rumunski fronti se vršijo večji boji za postojanke severno in severozahodno od mesta Foksan in v ozemlju rek Kasinu in Susita. Rumuni in Rusi srdito napadajo. Položaj se ni spremenil.

Na francoskem bojišču in sicer v Flandriji od morske obali notri do Sampanje hudi artilerijski boji ter od časa do časa infanterijski navalni angleških čet na nemške postojanke. V Sampanji po večdnevem bobnečem ognju hud francoski naval na nemške postojanke ob reki Somme, ki je pa bil odbit. Na fronti severno od Verduna ter ob reki Mozi hud artilerijski dvoboj. V bojih v Sampanji se je Francozom posrečilo pri kraju Hurtebise potisniti nemško bojno črto za več kilometrov nazaj. Koncem meseca septembra se bo baje ameriški glavni stan že nahajal na francoskem bojišču.

Na macedonskem bojišču se je začelo prav živahno gibanje. Francoski bataljoni napadajo sicer živahno, toda brezuspešno bolgarske postojanke pri Črveni Steni in zahodno od Bitolja, srbski bataljoni pa na Dobrem Polju ter ob reki Vardar. Ker bo že v kratkem mobilizacija grške armade dokončana, je pričakovati v doglednem času na macedonski fronti splošne ofenzive Sarraillove armade.

Na turških bojiščih živahni spopadi med Turki in Rusi ob turško-perzijski meji, kjer so turške čete zasedle mesto Merivan. Na kavkaškem bojišču boji med prednjimi ruskimi in turškimi četami. Angleški zrakoplovci so metali bombe na mesta Gazo, Jafu in Smirno. Več oseb je bilo ubitih, mnogo poslopjij pa poškodovanih.

Razne politične vesti.

Nemci se silno razburjajo, ker je prišlo jugoslovansko vprašanje na površje. Naše narodne avtonomije ali zedinjenja Slovencev in Hrvatov v Avstro-Ogrski v skupno državno telo pod habsburškim žezlom se bojijo kot hudič križa. Naša bodoča Jugoslavija se jim zdi strašna pošast, ki hoče požreti vse, kar je nemškega in nemškutarskega južno od Mure. Ves nemški tabor je po koncu, da bi preprečil nameravano narodno svobodo Jugoslovancev. Nemški listi hujskajo vladu, vršijo se zborovanja za zborovanjem in to vse z namenom: Jugoslovani ne smejo postati svobodni, oni morajo ostati pod nemškim, madžarskim in italijanskim suženjstvom. V Mariboru se je dne 2. septembra vršilo zborovanje nemških narodnih svetov, na katerem so Nemci odločno ugovarjali proti ugodni rešitvi jugoslovanskih zahtev ter zahtevali, naj se da Nemcem še več predpravic s tem, da se proglasi nemščina za državni jezik in da se Galicija izloči iz Avstrije. Gospodje so se silno hudovali nad imenovanjem Slovenca dr. viteza Žolgerja za ministra in nad tem da jugoslovanski listi dokazujejo, kako Nemčija zapostavlja Avstrijo. Iz vsega tega se vidi, da bi Nemci — v svojem slepem sovraštvu do Slovanov in Avstrije — na vsak način radi preprečili narodno samoupravo Jugoslovancev. Ti ljudje namreč vedo, da bo takoj, ko dobijo avstrijski Slovani svojo svobodo, postala Avstrija močna in da bi se tako ojačena Avstrija ne dala več komandirati od Nemčije, ampak bi imela pred očmi le blagor svojih narodov.

V Zagrebu in Sarajevu so se pretokli teden in te dni vršila velevažna posvetovanja, katerih sta se kot zastopnika Jugoslovanskega kluba udeleževala tudi dr. Korošec in dr. Krek. Posvetova-